

Короткий огляд ситуації в Україні

Серпень 2024

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- Збройні сили РФ продовжують наступ, перш за все, в Донецькій області, майже зруйнували та окупували Часів Яр, Нью-Йорк та ряд інших міст, і наблизившись до крупних міст Покровськ та Костянтинівка, звідки вже розпочалася евакуація цивільних. Відбувається також евакуація з деяких громад Сумської області. Загальні втрати російських військ, за даними української сторони, на кінець квітня складають вже понад [617 тисяч](#) загиблими.
- В свою чергу, українська армія продовжує наступ у Курській області РФ, взявши під контроль вже понад [100 населених пунктів](#) та заблокувавши кількатисячне російське угруповання між державним кордоном та річкою Сейм. Українська сторона взяла під контроль стратегічно важливу газорозподільчу станцію “Суджа”, через яку відбувається транзит російського газу до ЄС. Тривають обстріли військової інфраструктури в РФ та на окупованих територіях України, зокрема, йдеться про нафтопереробні заводи, нафтосховища та військові аеродроми, військові кораблі. На підконтрольних Україні територіях Курської області Росії створено [військову комендатуру](#) для підтримання правопорядку і забезпечення першочергових потреб населення. Також у серпні було створено дві нові військово-цивільні адміністрації в Запорізькій області, на територіях, які сьогодні ще перебувають під російською окупацією.
- Збройні сили РФ продовжують завдавати удари по українських населених пунктах та стратегічній енергетичній інфраструктурі. 26 серпня відбувся один з найбільш масованих [обстрілів](#) українських населених пунктів - було запущено 127 ракет і 109 дронів. Під ударами в липні перебували Київ (зокрема, під час одного з найбільш масових обстрілів Києва 28 серпня було зруйновано обладнання [Київської ГЕС](#)), [Харків](#), [Тернопіль](#), [Львів](#), [Луцьк](#), [Херсон](#), [Черкаси](#), [Суми](#), [Чугуїв](#), [Куп'янськ](#), [Кривий Ріг](#), [Балаклія](#), [Золочів](#), [Часів Яр](#), [Мирноград](#), [Краматорськ](#), [Торецьк](#), [Костянтинівка](#), [Нікополь](#), інші населені пункти. Під удари потрапляють, окрім військових об'єктів, також об'єкти критичної інфраструктури, лікарні, житлові будинки, супермаркети та інші цивільні об'єкти.
- 24 серпня відбувся черговий [обмін військовополоненими](#), за формулою 115 на 115, при чому значну частину з обох сторін склали солдати строкової служби, зокрема, які були взяті в полон у Маріуполі в 2022 році. При цьому російська сторона продовжує утримувати в полоні та не обмінює військовослужбовців бригади НГУ “Азов”, у серпні тривали судові [засідання](#) щодо ще 24-х представників “Азову” в Ростові-на-Дону. 2 серпня до України вдалося повернути [250 тіл загиблих](#) військових. Крім того, в серпні вдалося повернути [11 дітей](#) з окупованих територій України, частину з них - разом із сім'ями.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- За офіційною інформацією ювенальних прокурорів з початку вторгнення [zareestrovano](#) 141141 воєнних злочинів та злочинів агресії, а також 18859 злочинів проти національної безпеки.
- російська агресія продовжує нищити історичну та культурну спадщину України. В Україні внаслідок повномасштабної російської агресії [zaznali](#) пошкоджень чи руйнувань 2024 об'єкти

культурної інфраструктури, з них 334 - знищені повністю. Найбільше постраждали заклади культури у Запорізькій, Харківській, Сумській областях та місті Києві. Майже вся територія Луганської та значні частини територій Запорізької, Донецької та Херсонської областей досі перебувають у тимчасовій окупації, що унеможлиблює обрахунок точної кількості закладів культури, що постраждали в ході бойових дій та окупації. Загальна чисельність постраждалих пам'яток культурної спадщини регіонів зросла на 11 одиниць і наразі складає 1096 об'єктів. Російські війська 24 серпня обстріляли місто Гуляйполе Запорізької області, згоріла будівля краєзнавчого музею.

- **російська армія продовжує завдавати великої шкоди українському довкіллю.** Нараховано понад 5,5 тисячі випадків злочинів проти українського довкілля з боку ворога. Загальні збитки вже перевищують 60 мільярдів доларів США, і ця цифра зростає. Російські окупанти планують побудувати новий сміттєвий полігон у Білогірському районі Криму вартістю понад мільярд російських рублів. У р. Десна та Сейм виявили отруйну речовину, яка надходить з боку Росії. Російські окупанти розташували свої табори на території заповідника "Кам'яні Могили" поблизу села Назарівка Нікольської частини Маріупольського району. Поблизу тимчасово захопленого Северодонецька Луганської області через російські обстріли знову спалахнув ліс, згоріло вже 80 домоволодінь.
- **Дії росії підвищують загрозу ядерній безпеці на Запорізькій АЕС.** У МАГАТЕ заявили, що за охоронною зоною ЗАЕС стався удар БПЛА. Пошкоджені станція не зазнала, але інцидент підвищує ризик ядерної катастрофи через активізацію бойових дій в районі станції.
- **Репресії та насильство: росія продовжує порушення прав людини в окупованому Криму.** Від початку окупації Криму у 2014 році зафіксовано близько 60 насильницьких зникнень, з яких 20 відбулися у перший місяць окупації. Кримський татарин Рустем Османов піддається жорстокому поводженню та утримується в штрафному ізоляторі без надання медичної допомоги через своє українське громадянство.
- **Примус і пропаганда: росія використовує тиск та нав'язування ідеології на окупованих територіях України.** На тимчасово окупованих територіях України жителів, затриманих за правопорушення, змушують підписувати контракти на службу в російській армії, щоб уникнути ув'язнення. У школах окупованих територій планують змушувати школярів вивчати "патріотичні" вірші, що прославляють війну Росії проти України.
- **Росія посилює мародерство.** Росіяни почали проводити на тимчасово окупованих територіях України другу хвилю захоплення так званого «безгосподарного» майна. Аби захопити майно українців, які покинули регіон через окупацію, або шантажем змусити повернутись – росіяни формують списки відповідного майна, яке погрожують захопити в разі не переоформлення документів відповідно до законодавства ворога.
- **На підконтрольну уряду України територію вдалося повернути ще 14 дітей, які перебували на тимчасово захоплених територіях Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.**

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

- **Военно-політичне керівництво України шукає спосіб позбавити РФ воєнно-стратегічної переваги у повітряному просторі.** Стратегічні цілі РФ – фокус на руйнуванні інфраструктури життєзабезпечення (електро, тепло, водопостачання) та **провокування масштабної гуманітарної кризи в Україні.** Фокус ВСУ – асиметричні дії проти потенціалу воєнно-космічних сил РФ з метою підриву домінування РФ в повітряному просторі – знищення ППО, удари по аеродромах базування фронтової авіації, підрив НПЗ та баз по виробництву авіаційного палива,

знищення воєнних підприємств, які працюють на воєнно-космічні сили РФ, тощо. Основний запит до партнерів від України щодо озброєння (крім «традиційних» видів озброєнь) – посилення потенціалу ППО України, дозвіл на удари в глибину РФ (в т.ч. по аеродромах базування), швидкісні ударні БПЛ зі штучним інтелектом, нарощування авіаційного парку України та потенціалу ВПС України.

- [По оцінці українських експертів](#), ракетно-дроновий удар 26 серпня був спробою ураження атомної генерації в Україні. «Це були **цілеспрямовані, але непрямі дії з ураження саме атомних електростанцій України, які забезпечують понад 55% виробництва електроенергії в країні**» - в результаті атаки о 08:58 за східноєвропейським часом були знеструмлені енергоблоки 1, 3 і 4 Рівненської атомної електростанції були відключені від мережі, а Через коливання в національній енергосистемі, спричинені атакою Росії, о 17:10 за східним часом енергоблок №3 ПАЕС було відключено від мережі. 28.08.2024 була зроблена [офіційна нота України в МАГАТЕ 1242](#): “Російська Федерація продовжує цілеспрямовано атакувати енергетичну інфраструктуру України, маючи намір порушити роботу атомних електростанцій країни, які забезпечують більшу частину електроенергії в Україні. Російські атаки становлять значний ризик для стабільної роботи атомних електростанцій”.
- **Нова оцінка потреб у економічному відновленні України.** Після двох років повномасштабного вторгнення Росії в Україну оновлена [спільна оцінка швидкої шкоди та потреб \(RDNA3\)](#), оприлюднена сьогодні урядом України, Групою Світового банку, Європейською комісією та Організацією Об'єднаних Націй, наразі оцінює, що станом на 31 грудня 2023 року загальна вартість відновлення та відновлення в Україні становила 486 мільярдів доларів США (452,8 мільярда євро) протягом наступного десятиліття, порівняно з [411 мільярдами доларів](#) (383 мільярди євро), які оцінювалися рік тому. Найвищі оціночні потреби у відновленні та реконструкції стосуються житлового будівництва (17% від загальної кількості), за ними йдуть транспорт (15%), торгівля та промисловість (14%), сільське господарство (12%), енергетика (10%), соціальний захист та засоби до існування (9%), а також управління вибухонебезпечними предметами (7%). У всіх секторах вартість розчищення та ліквідації завалів (а також знесення за необхідності) сягнула майже 11 мільярдів доларів США (10,2 мільярда євро).
- Згідно з новими [даними](#) від Світового банку, вторгнення Росії продовжує руйнувати економіку країни, а **число українців, які живуть у бідності, з 2020 року зросло на 1,8 мільйона, та становить приблизно 29% від загальної кількості населення.** Ситуація була б набагато гіршою, якби Україна не отримала значної зовнішньої бюджетної підтримки для виплати пенсій і зарплат вчителям, лікарям та іншим, вважає Аруп Банерджі, регіональний директор Світового банку у Східній Європі.
- **Невизначеність стосунків між державою та УПЦ МП несе ризик суспільної стабільності в Україні під час війни.** 24 серпня Президент Володимир Зеленський [підписав](#) законопроект №8371, який забороняє діяльність в Україні релігійних організацій, що мають керівний центр у Росії. Це рішення [підтримали](#) члени Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій. Водночас, ключові норми закону почнуть діяти в 2025 році, що підважує ситуацію та може спричинити подальше використання релігійної теми у внутрішньополітичній боротьбі та російській пропаганді.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- «**Ситуація в Курській області**». У РФ назвали наступ ЗСУ в Курській області «ситуацією» (Путін) під егідою “боротьби з міжнародним тероризмом”, введено рубрикація в офіційних пропагандистських ресурсах [«ситуація в курській області»](#). Поширюються наративи, що

«ситуація в Курській області була «санкціонована Заходом і проходить за його підтримки» ([Захарова](#)). В пропагандистських джерелах або замовчується інформація про події на Курщині, або подаються мобілізаційні для суспільства [наративи](#) щодо цього в дусі першої та 2-ї Світової війни, українська армія характеризується як «терористи», а український наступ начебто нагадує пропагандистам «останні агонізуючі ривки спочатку кайзерівської, а потім нацистської Німеччини».

- Водночас всіяко [підкреслюється](#), що «путін тримає під своїм особистим контролем усі питання, пов'язані із соціальним забезпеченням у районах, де спостерігається гостра ситуація». Йдеться про [безглуздість](#) української операції в курській області з погляду військової стратегії та ін.
- **«Про перемовини».** За [версією](#) мзс рф, "жодних прямих чи непрямих переговорів" між Росією та Україною "не велося і не ведеться". Напочатку серпня вказувалося, що готовність Москви до переговорів із Києвом «не мала ні в кого викликати сумніви», але після подій у Курській області вони стали неактуальними ([Лавров](#)), дії України в Курській області зробили неактуальними можливі переговори щодо мирного врегулювання конфлікту. Водночас Путін вже 12 серпня заявив, що своїми діями в Курській області [Київ намагається покращити переговорні позиції](#) за допомогою своїх «західних господарів» виконує їхню волю і руками українців Захід воює з Росією. Путін зазначав, що [Росія завжди прагнула миру і готова сісти за стіл переговорів хоч завтра](#). Це стане можливим тоді, коли Київ виведе війська з російських регіонів та офіційно відмовиться від намірів інтеграції до НАТО. Впроваджується [теза](#), що рф та США після американських виборів мають окремо вести перемовини щодо України, без України. Переговори щодо врегулювання конфлікту Росії та України слід розпочати зі Стамбульських угод, які сторони виробили навесні 2022 року, заявив президент Білорусії Олександр [Лукашенко](#) (нейтралітет України та ін). В цілому у рф у серпні 2024 року знову зросла частка опитаних, які виступають за продовження воєнних дій – 41% (зростання на 7 п.п.). ([Левада Центр](#))
- **Згортання підтримки України з боку західних країн.** Поширюються дані, що на заході скорочується підтримка України, зокрема у виділенні коштів та зброї ([Німеччина](#)).
- **Заперечення української ідентичності.** Актуалізуються антиукраїнські тези в офіційних російських пропагандистських джерелах, які заперечують можливість існування України як такої, що [«жодної "України" бути не повинно, весь цей простір має бути денацифікований, зачищений та знешкоджений. Які б зусилля і жертви від нас не знадобилися, ми готові до них»](#), вказується, що рф бореться за «незалежність і готова боротися за неї роками та десятиліттями, поки не дійдемо до [Львова](#) — а якщо буде потрібно, то й надалі. Зрештою, відповідь на запитання "з ким межує Росія?" каже: "Росія межує про те, з ким захоче". Триває заперечення української ідентичності, підпорядкування української історії російському імперському дискурсу. Так, У Росії [анонсується](#) відтворення т.зв. «Запорізького козацького війська».
- **Щодо тимчасово окупованих українських територій.** Рф здійснює т.зв. інтеграційні заходи щодо тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської, Запорізької та Херсонської областей. Розроблено т.зв. [стратегію](#) розвитку Запорізької області на 10 років. Ведеться підготовка до т.зв. виборів в Криму. У Криму право проголосувати достроково буде надано військовим, які знаходяться в зоні т.зв. «сво». Для їх проведення сформовано [1129](#) дільничних виборчих комісій. Станом на 1 січня цього року в Криму [зареєстровано 1 мільйон 481 тисячу 251](#) виборець. Біля Керченського мосту [триває](#) зведення захисних споруд - фактично, споруджується ще один міст, паралельно наявному.
- **«Удар відплати», обстріли української цивільної та енергетичної інфраструктури.** В пропагандистських російських джерелах обстріли української цивільної та енергетичної

інфраструктури 26 серпня називають «історичним» днем, «поверненням боргів» Зеленському, вказують на потужність російської армії у руйнуванні української енергетичної цивільної інфраструктури. Обстріли всіляко виправдовуються та обґрунтовуються, йдеться про їхню ефективність в інтересах рф та досягненні цілей т.зв. “сво”.

- **Дискредитація українського політичного керівництва.** Пропагандистськими російськими джерелами поширюється інформація про начебто підготовку Києвом ядерної провокації - вибухи "брудних бомб" біля сховищ російських АЕС. Під загрозою – Запорізька та Курська атомні станції. Провладні ЗМІ звинувачують Україну в «акті ядерного тероризму» - нібито спрямованому ударі дроном по Запорізькій АЕС, що призвів до загоряння. Триває поширення традиційних зневажливих характеристик українського президента, української армії.
- **«Про перемоги та успіхи російської армії, втрати ЗСУ».** Інформується про успіхи російської армії, в той самий час постійно інформується про вдалі спроби російських пво щодо збиття українських дронів тощо. При цьому в російському суспільстві рівень підтримки дій російських збройних сил рф в Україні залишається досить високим – 78% (43% – безперечно підтримують і 35% – швидше підтримують). Не підтримують – у сукупності 17% росіян (7% – безперечно, 9% – скоріше ні). (Левада центр).